

Л. Дем'яненко,
стар. наук. співр. інформаційно-аналітичного відділу ФПУ,
канд. філол. наук

10-Й ПАКЕТ САНКЦІЙ ПРОТИ РФ В ОЦІНКАХ ЕКСПЕРТІВ ТА ПОЛІТИКІВ

Опубліковано: Дем'яненко Л. 10-й пакет санкцій проти рф в оцінках експертів та політиків // Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни. 2023. Випуск 4 (48). С. 31-35.

Санкції проти рф – це обмежувальні політичні й економічні заходи, введені щодо рф та низки російських осіб і організацій, причетних до визнання незалежності терористичних угруповань «ДНР» і «ЛНР», а також через вторгнення рф до України в лютому 2022 року в ході російсько-української війни. Обговорення санкцій розпочалося після того, як президент рф володимир путін оголосив про визнання незалежності т.зв. «ДНР» і «ЛНР» (22 лютого 2022 року) та 24 лютого розпочав повномасштабну війну проти України.

США та інші країни Заходу ще раніше заявляли, що в разі повномасштабного російського збройного вторгнення на територію України запровадять проти росії жорсткі санкції. 21 лютого 2022 року російський президент володимир путін спочатку оголосив про визнання росією «незалежності» Донецької та Луганської областей, а згодом – про введення регулярних російських військ на території, контрольовані російськими збройними силами на сході України... Відтак, президент США Джо Байден уже на брифінгу 22 лютого 2022 року заявив, що перші санкції Сполучених Штатів проти росії за визнання незаконних збройних угруповань на Донбасі стосуватимуться двох банків, а також зовнішнього державного боргу Москви ([Радіо Свобода](#))...

Станом на кінець січня 2023 року в ЄС підготували вже 10-й пакет санкцій. Раніше брюссельський кореспондент «Радіо Свобода» Рікард Йозв'язк висловлював думку про те, що, Європейський союз може ухвалити нові санкції проти білоруського режиму та рф вже в лютому, але мало ймовірно, що це станеться під час саміту ЄС-Україна, як було анонсовано раніше ([РБК-Україна](#)).

Президентка Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн підтвердила, що в Європейському Союзі готують десятий пакет санкцій проти росії через її повномасштабне вторгнення в Україну... Десятим пакетом санкцій «буде головним чином зосереджений на закритті лазівок, на тому, щоб покінчити з ухилянням від санкцій, і на запровадженні вагомих наслідків для тих, хто обходить санкції Європейського Союзу» ([Економічна правда](#)).

«Ми тиснутимемо на Кремль санкціями стільки, скільки потрібно. Ми поширимо санкції на тих, хто військовим шляхом підтримує війну росії, таких як Білорусь та Іран», – сказала Урсула фон дер Ляєн.

Постійний представник Польщі в ЄС Анджей Садось підтвердив, що робота над новим пакетом санкцій справді прискорилося. А за словами одного із дипломатів ЄС, причиною прискорення є майбутній саміт Україна-ЄС, а каталізатором – наближення річниці війни ([РБК-Україна](#)).

ЄС узгодив десятий пакет санкцій проти росії в грудні 2022 року. Дипломати ЄС неохоче говорять про деталі нового пакету, оскільки не хочуть втратити ефекту несподіванки. Але, хоча і достеменно невідомо про перелік нових обмежень щодо російської економіки, проте вже є припущення що включатиме новий пакет. Відтак, у десятому пакеті йдеться про санкції проти майже 200 фізичних і юридичних осіб, проти трьох додаткових російських банків, а також про запровадження нового експортного контролю й обмежень для товарів подвійного призначення, включаючи ключові хімікати, нервово-паралітичні речовини, електроніку та ІТ компоненти.

Санкції також пропонують застосувати проти ще трьох російських банків, а також обмежити доступ росії до всіх видів дронів – безпосередньо і через потенційних постачальників із третіх країн, таких як Іран. Крім того, санкції спрямовані проти російської пропагандистської машини ([Лівий берег](#)).

Нові санкції також мають поширюватися на продукцію, яка потенційно може бути використана російськими військовими. Санкційні списки також планується розширити за рахунок включення до них більшої кількості осіб, відповідальних за російську агресію проти України та військових злочинів.

У зв'язку з тим, що прийняття санкцій у ЄС завжди потребує однастайності, деякі дипломати побоюються, що Угорщина може відстрочити запровадження нових обмежень, як це вже було в минулому. «Угорці вже заявили, що не погодяться з деякими прізвищами у списках санкцій. Тому можна очікувати подальшої напруженості у відносинах з Будапештом», – зазначив представник ЄС ([РБК-Україна](#)).

Десятий пакет санкцій від ЄС планують скоординувати з країнами G7. Адже, як заявив **постійний представник Швеції в ЄС Ларс Деніелсон**, під час формування нових санкцій проти РФ необхідний тісний діалог між партнерами по G7 («Великої сімки») і Європейському Союзу, який союзники демонстрували від початку повномасштабного вторгнення росії до України, щоб виступити з новими пакетами. «...є деякі речі, які ми повинні зробити. Однією з таких речей є перегляд цін на нафту. У нас є деякі подовжувальні санкції, щодо яких нам потрібно ухвалити рішення, і тоді це має бути вирішено якомога швидше. У нас є терміни для цього. Щодо інтенсивного пакета, я думаю, що ми хотіли б слідувати процедурам, які ми доволі успішно використовували в період від 24 лютого 2022 року до теперішнього часу. А саме – мати тісний діалог між нашими партнерами по G7 і Євросоюзом, щоб виступити з додатковими пакетами», – сказав Ларс Деніелсон ([Новини України](#)).

Постпред Швеції в ЄС висловив думку, що це цілком нормально, що за такого рівня санкцій, який уже є, кожен додатковий пакет буде трохи складнішим, ніж раніше.

Багато хто з експертів та політиків вважають, що можливо, до нового пакету будуть включені нові сектори економіки. Наприклад, були висловлювання про сектор атомної енергетики.

Зокрема таку думку має і **Президент України Володимир Зеленський**, який під час спільної пресконференції з президентом Європейської ради Шарлем Мішелем у Києві заявив, що сила нових санкцій проти російської федерації має бути здатна зупинити агресію проти України. Зокрема, на його думку, настав час для обмежень російської ядерної галузі. «Санкції проти росії суттєво зменшують потенціал держави-терориста і мають залишитися одним із ключових захисних інструментів Європи і світу. І тому застосування нових санкцій, на які ми так очікуємо, їхня сила, дуже важливо, що санкції були потужні, предметні. І сила цих санкцій повинна бути така, яка здатна зупинити агресію, і щоб росія, найголовніше, не могла адаптуватися до тих чи інших санкцій», – заявив Зеленський (borg.expert).

За словами Президента, сьогодні обговорювалися конкретні рішення, які можуть посилити тиск на росію та її спільників, зокрема на Іран, який продовжує постачати їй дрони для терору. Як зазначив Глава Української держави, він вірить, що десятий санкційний пакет Євросоюзу може стати ще більш ефективним, ніж попередні пакети (borg.expert).

Своєю чергою, **Олександр Охрименко, президент Українського аналітичного центру** теж каже, що очікується, що новий пакет міститиме санкції проти атомної енергії. За його словами, країни ЄС постачали обладнання для російських АЕС, зараз вони цього не робитимуть. Також ЄС може запровадити подвійні санкції. Це коли країни, які купують російський ТВЕЛ (головний конструктивний елемент активної зони ядерного реактора, в якому знаходиться ядерне паливо. – ред.), будуть зобов'язані платити більше податків та мита при продажі енергії на експорт ([Кореспондент.net](http://Korespondent.net)).

Також, як бачимо, за даними журналістів видання, Польща і Литва теж закликають країни ЄС до санкцій проти атомного сектора росії. Як і Україна закликала Євросоюз внести до санкційного списку російський «Росатом». А от Угорщина такі обмеження поки що блокує.

Щодо обмежень для Білорусі за її підтримку військових дій рф, то новий пакет, за словами одного з дипломатів, передбачатиме «синхронізацію білоруських санкцій з російськими, особливо секторальними, у тих сферах, де Мінськ співпрацює з Москвою у військовому плані».

За словами брюссельського кореспондента «Радіо Свобода» Рікарда Йозвяка, санкції проти Білорусі можуть запровадити ще раніше, ніж новий пакет обмежень щодо рф. Щоправда, є інформація, що Німеччина та деякі інші країни ЄС не підтримують повну синхронізацію санкцій щодо росії та Білорусі. Вони аргументують свою позицію тим, що Білорусь, підтримуючи дії російської сторони під час «спецоперації», не ухвалила рішення щодо участі у збройному конфлікті на території України безпосередньо ([Кореспондент.net](http://Korespondent.net)).

Обговорюються заходи, щоб обмежити доступ росії до всіх видів дронів – безпосередньо і через потенційних постачальників із третіх країн, таких як, наприклад – Іран.

Міністри ЄС узгодили новий пакет санкцій проти ще одного союзника росії у війні з Україною – Ірану. Він не викликаний безпосередньо війною в Україні, проте за його допомогою можна тиснути на країну і не давати їй можливості поставляти зброю росії. Міністри країн ЄС додали 37 окремих пунктів до санкцій ЄС проти причетних до порушень прав людини в Ірані. У ЄС додали, що серед нових внесених осіб є представники уряду та іранського парламенту, важливі політичні та медіадіячі, а також високопосадовці іранських сил безпеки, зокрема Корпусу вартових ісламської революції.

Під приціл санкцій потрапили і державні органи та приватні компанії, які надають послуги безпеки та беруть участь у діяльності, яка забороняє, обмежує чи карає за прояв свободи чи висловлення поглядів.

Серед обмежень – заморожування активів, заборона на поїздки до ЄС та заборони надання коштів або економічних ресурсів переліченим особам. Також діє заборона на експорт до Ірану обладнання, яке може бути використане для внутрішніх репресій, та обладнання для моніторингу телекомунікацій ([Лівий берег](#)).

Отже, санкції, які країни ЄС вводять проти Кремля, – це один з видів допомоги ЄС Україні в її боротьбі з агресором. Послаблюючи економіку рф, зменшуючи ринки збуту її товарів, вони зменшують і кількість грошей, які вона зможе витратити на війну.

Директор Crane IP Law Firm Іван Нікітченко заявляє, що найімовірніше, у десятому пакеті буде відпрацьовано технічну неможливість обходу раніше введених санкцій. Саме через численні лазівки в сучасному глобалізованому світі, санкції не дали на 100 % того ефекту, якого від них очікували.

Крім того, у лютому цього року набуде чинності ембарго на російські нафтопродукти. А це, на думку експертів, сильно вдарить по внутрішній російській економіці. Уряду доведеться зупиняти нафтопереробні заводи і заморожувати свердловини, бо нафту буде просто нікуди дівати.

Директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир Омельченко пояснив, що після набрання чинності ембарго росії буде складніше продавати на світові ринки свою нафту, навіть через тіньові схеми. Крім того, через падіння попиту «країна-бензоколонка» може назавжди закрити майже чверть своїх нафтових родовищ. Відтак, вже цієї зими ЄС, Велика Британія та США припинять морські поставки російського пального, перекривши значну частину нафтового експорту «країни-бензоколонки». Таким чином, агресивну росію позбавлять нафтових доходів і змусять переорієнтуватися здебільшого на азійські країни, де можна пропонувати свої енергоресурси лише зі значним дисконтом ([УНІАН](#)).

Завдяки тому, що запроваджені сотні секторальних обмежень – у фінансах, торгівлі, енергетиці та інших сферах російської економіки, – санкції

перетворилися на ефективний інструмент тиску та виснаження кремлівського режиму.

Попри це рф все ще спроможна продовжувати війну. Цьому сприяли високі ціни на енергоресурси та жорстка економічна політика в самій росії. Однак, на думку більшості експертів, це триватиме недовго. Накопичувальний ефект санкцій вже скоро стане фатальним для російської економіки.

Таким чином, підсумовуємо, що не зважаючи на заяви росії про нібито нікчемність запроваджених санкцій, ми спостерігаємо їх дієвість, хоча і прогнозовано поступову. Зважаючи на небажання рф припинити агресію, європейські та міжнародні лідери продовжують свою санкційну політику, щоб унеможливити подальшу ескалацію проти України. Обмеження, передбачені останнім пакетом санкцій, мають вдарити по головній частині доходу рф – нафті та газу. Також очевидно, що накладені наразі антиросійські санкції не є вичерпними. Вони мусять не лише продовжувати діяти, а й посилюватися, над чим і працює міжнародна спільнота.